

50-letnica DPD Svobode Stožice-Ježica

Delavsko prosvetno društvo Svoboda Stožice-Ježica ima svoje korenine v DPD Svoboda Črnuče, ki je bilo ustanovljeno leta 1932. Leta 1935, po veličastnem zboru Svobode v Celju, je oblast društva prepovedala. Črnuški in ježenski komunisti in napredni delavci oziroma člani prepovedane črnuške Svobode so hoteli ustanoviti novo društvo z imenom Vzajemnost, toda oblast ni dala pristanka ne na Črnučah ne na Ježici. Ustanovitelji so nato sedež društva prijaviili v Stožicah, v tistem delu, ki je spadal v mestno občino Ljubljano. Uspelo je, toda šele 1938. leta. Že naslednje leto je bil sedež društva prenešen na Ježico, v hišo Andreja Kumarja. Društvo z imenom Vzajemnost je delovalo 3 leta. Konec decembra 1940 je namreč oblast takšna društva ponovno prepovedala.

DPD Vzajemnost je imelo okrog 65 članov. Približno polovico jih je bilo s Črnuč. Člani so delovali v več sekcijah. Najbolj zapažen je bil mandolinski zbor in gledališka skupina, najbolj pa so bili oblastnikom sumljivi društveni izleti v na-

s politiko OF amaterski kulturni delavci nekdanje občine Ježica stopili skupaj in ustanovili novo kulturno-prosvetno društvo. To društvo je zajelo člane predvojne Vzajemnosti, člane kulturne skupine predvojnega sokolskega društva iz Stožic in člane kulturne skupine predvojnega Prosvetnega društva z Ježice. Sledila je eksplozija ljubiteljskega kulturnega delovanja.

Medtem se je društvo za 3 leta poimenovalo po revolucionarju, ki se je šolal v komunistični internacionali v Moskvi, bil borec mednarodnih proletarskih brigad v španski revoluciji in padel kot slovenski partizan, v Rovtahn nad Škofjo Loko. Njegovo ilegalno ime je bilo Hans Weis. To je bil Udvančev Matija z Ježice.

Leta 1953 se je društvo preimenovalo v Delavsko prosvetno društvo Svoboda in tako se imenuje še danes.

V času razcveta ljubiteljske kulturne dejavnosti na Ježici, prvih 10, 20 let po osvoboditvi, je društvo imelo več sekcij. Najbolj pomembne so bile: knjižnica z okrog 2000 knjigami, gledališka skupi-

na, pevski zbor, godba na pihala, harmonikarski zbor s 50 člani, ki je igral po vsej Jugoslaviji, tamburaški orkester, inštrumentalni orkester, lutkovna sekcija, tambornaška in folklorna skupina.

Društvo je imelo po vojni svoj dom z vsemi potrebnimi stranskimi prostori. Najprej je bil to takojmenovani Prosvetni dom na Ježici, leta 1959 pa sta si TVD Partizan Ježica in Svoboda zamenjali svoja domova in društvo se je preselilo v Stožice, v bivši Sokolski dom, ki je bil v Omahnovi ulici. Leta 1969 je bil ta dom zaradi modernizacije Titove ceste oziroma zaradi zmanjšanja cestnih priključkov na Titovo cesto, porušen. Društvo je dobilo prostore v KS Posavje, v nekdanji Buzzolinjevi hiši, ki pa so jo leta 1980, zaradi nove ljubljanske obvoznice, porušili. Tedaj je bil krajevni skupnosti obljubljen nov dom z dvorano in prostori za društvo. Končalo se je tako, da je KS Stožice dobila pisarne na podstrešju stoženskega gasilskega doma, društvo pa nič. Od tedaj društvo gostuje v sobi za sestanke KS Ježica.

Z rušitvijo bivšega Sokolskega doma je društvo skoraj propadlo. Pri življenju ga je obdržal nov pevski zbor, današnji MPZ Posavje, za katerega je takrat dalo pobudo Združenje borcev NOV KS Posavje.

V članski knjigi društva je danes vpisanih 56 članov. Aktivni sta dve skupini: MPZ Posavje in likovna. Kvartet Savski val se je namreč letos včlanil v drugo društvo.

Društvo, zlasti MPZ Posavje, ima veliko pohval, priznanj in plaket. Med največja priznanja zadnjih 20 let štejeemo nastop MPZ Posavje pred tov. Titom leta 1974 na Brdu pri Kranju in srebrno priznanje OF, ki nam ga je na predlog ZKO Ljubljana-Bežigrad letos in za 50-letnico podelila OK SZDL.

Duh druženja na področju ljubiteljske kulturne dejavnosti, pod delavsko zastavo, je vzdržal 50 let. Izgled jubilara je starejši. Zadnjih 20 let mu družbene razmere niso bile naklonjene.

S. K.

Člani Moškega pevskega zbora Posavje v rezidenci tovariša Tita na Brdu pri Kranju 1. maja 1974.

ravo. Iz tistega obdobja je prišla v zgodovino protidraginjska demonstracija pred ježenskim županstvom, 7. septembra 1940. Oblastniki in žandarji so med demonstranti videli tudi člane Vzajemnosti in ko je dobre 3 mesece kasneje oblast prepovedala vse Vzajemnosti, je kot vzrok za razpust ježenske Vzajemnosti navedla prav to demonstracijo.

V času NOB je na pobudo OF slovenskega naroda vladal kulturni molk. Že pred koncem II. svetovne vojne pa je skupina mladih članov OF naskrivaj pripravljala kulturni program za proslavitev osvoboditve domovine. Le nekaj dni po osvoboditvi je bila takšna prireditve na vrtu Pri ruskem carju. Takrat so v skladu

V večnamenski dvorani osnovne šole Danile Kumar so 20. maja proslavili 50-letnico Delavskega prosvetnega društva Svoboda Stožice - Ježica.

Društvo, ki ima sedaj 56 članov in dve aktivni skupini, moški pevski zbor Posavje in likovno skupino, je za tako dolgo druženje in vztrajanje na področju ljubiteljske kulture dobilo najvišje priznanje občinske konference SZDL, srebrni znak OF in najvišje priznanje občinske Zveze kulturnih organizacij, diplomo in umetniško sliko. Na svojstven način pa je društvu dal priznanje občinski sindikalni svet, ki je bil pokrovitelj proslavitve jubileja.

Proslave se je udeležilo veliko ljudi in prenekateri so izrazili zadovoljstvo zaradi dobrega sporeda. Z opernimi arijami je udeležence akademije najbolj navdušil baritonist Stane Koritnik, ki ga je pri klavirju spremljal dirigent Igor Švara. Poseben užitek so s svojimi pesmi nudili trije najboljši mladi pari Plesnega kluba Urška. Z narodnimi in umetnimi pesmimi pa so merili razpoloženje člani orkestra Mandolina iz KUD Stadion in domači pevski zbor. Obenem so v avli pred šolsko dvorano likovniki jubilejnega društva odprli likovno razstavo. Devet likovnikov - ljubiteljev je razstavilo 33 del: 13 olj, 8 izdelkov iz žgane glinice, 7 izdelkov iz lesa in 5 gobelinov.

Zanimivo za stare in mlade

V Galeriji revolucije na Mestnem trgu si lahko ogledate razstavo Centralna tehnika KPS v Ljubljani

V letu 1979 je bil v Mestnem muzeju Ljubljana ustanovljen oddelek ljudske revolucije z nalogo, da muzejsko obdelja razvoj delavskega in naprednega gibanja, narodnoosvobodilni boj in povojni razvoj samoupravne socialistične družbe. S tem oddelkom se je podoba muzeja po strokovni plati vsebinsko izpopolnila in zaokrožila in muzej se je lahko usmeril k svoji temeljni nalogi: predstaviti razvoj ljubljanskega prostora in Ljubljane od najstarejših časov do danes. Naloga, ki seveda zahteva veliko tako imenovanega notranjega dela, naj bi se na zunaj izkristalizirala v stalni postaviti zgodovine Ljubljane, ki naj bi našla svoj prostor v prenovljenem ljubljanskem gradu.

Poleg te sintezne, celovite stalne zbirke ima muzej v programu tudi več posebnih zbirk. Med njimi pripada pomembno mesto prikazu Ljubljane mesta heroja v narodnoosvobodilnem boju, kjer naj bi bila posebej poudarjena širina gibanja in delovanje Osvobodilne fronte. Ker je naloga zahtevna, so se je lotili po etapah. Leta 1981 je bila pripravljena razstava Osvobodilna fronta v Ljubljani - država v državi, leta 1985 Ljubljana v letu 1945 in naslednje leto Ljubljana od ustanovitve Osvobodilne fronte do vstaje (1941). Razstava o delovanju Centralne tehnike Komunistične partije Slovenije v Ljubljani, ki časovno zajema obdobje 1941-43, je že četrta tovrstna načrtna študija medvojnega časa: s svojo muzejsko obdelavo omogoča čim bolj celovito predstavitev Ljubljane v prelomnih časih. Prvo, načrtno izhodišče te razstave je torej njena vpetost v uresničevanje srednjeročnih usmeritev.

V drugem, muzeološkem izhodišču je dan poudarek govornici predmetov, muzealij samih. Razstava je osredotočena na prikaz delovanja vseh sektorjev Centralne tehnike, od tiskarskega, dokumentnega in ciklostilnega prek radijskega dela, sektorja zvez in kolportage do delavnice, pirotehnične in gradbenega sektorja. Ogradje postavitev sestavlja sedem rekonstrukcij skrivališč in delavnic z »izdelki« Centralne tehnike vred, z namenom, da bi iz razstave kar se da nazorno dihala življenje in čas sama.

Tretje izhodišče pa je naravnost k mladim, saj naj bi razstava s svojo neposrednostjo in obenem spremilajočimi pedagoškimi prvimi presegle prevečkratno črno-belo odslikavo vojnega časa.

Razstavo so ob pomoči članov Centralne tehnike pripravili kustosi oddelke ljudske revolucije Taja Čepić, Janez Kos, Egon Ravbar in Irena Žmuc, ob sodelovanju arhitekta Ule Vehovar-Kenda. Razstava je na ogled v Galeriji revolucije Mestnega muzeja na Mestnem trgu 5 vsak delavnik od 10. do 12. ure in od 16. do 18. ure. Razstavo bodo zaprli konec septembra.

Razstava »Centralna tehnika Komunistične partije Slovenije v Ljubljani« je nov poizkus predstavitve posameznega dela narodnoosvobodilnega boja.

Centralna tehnika KPS in delo vseh njenih sektorjev (tiskarski, ciklostilni, gradbeni, delavnice, javke in zveze, radijski, dokumenti, nabave in pirotehnik) je bilo pod vodstvom partije in so ga opravljali le najbolj preizkušeni aktivisti KPS. Razstava s petdesetimi tehničnimi, enotami prikazuje sektorje v medsebojni povezavi in skozi njeno delo in hkrati skozi način življenja in delo aktivistov-tehnikov.

Največji poudarek je na rekonstrukcijah, teh je šest največjih: tiskarna Toneta Tomšiča z risalnico dokumentne tehnike, bunker za skrivanje ilegalcev pri družini Romih, mizarska delavnica, kuhinja kot ciklostilna tiskarna, omara, iz katere je oddajal radio Kričač in prehod čez žično ogrado okoli Ljubljane.

Rekonstrukcija tiskarne Toneta Tomšiča z risalnico je izdelana po originalnih merah in opremljena kolikor je mogoče verodostojno. Prav tako Romihov bunker in omara za oddajanje Kričača. Druge rekonstrukcije so bodisi izdelane po fotografiji (prehod čez žično ogrado), bodisi so jih priredili kot naj bi izgledale glede na dobo (kuhinja s ciklostilnim strojem, mizarska delavnica). Prikazali so izdelke delavnic in tudi naporno življenje tiskarjev in ilegalcev v bunkerjih, ki jih je zgradila gradbena ekipa CT. To je drugi poudarek razstave: prikazati v kakšnih nemogočih pogojih so živeli in delali tudi po več mesecev skupaj, ne da bi sploh prostor zapustili.

Muzejski predmeti so na eni strani originalni izdelki CT KPS (npr. tiski, izdelki delavnic), na drugi strani pa so prostore bolj ali manj opremlili s predmeti, ki časovno sodijo v čas vojne. Fotografije, pisni dokumenti in zemljevidi so le pomagala za lažje razumevanje posameznih sektorjev.

Razstava ni študijska, ne narejena za raziskovalce in specialiste ter ne teži k izčrpnosti in podrobnosti. Postavljena je v prvi vrsti za mladi rod, ki naj si pridobi na njej osnovno vodenje o delovanju tehnike, se sreča z materialnimi dokumenti (muzealijami), jih doživi, začuti »duh časa« in svojsko borbost in žrtvovanja, način brez običajnih muzejskih vitrin in panojev, brez dolgovoznih legend. S tem, da bo obiskovalec mogel tudi sam natlatiti naslovno stran Slovenskega poročevalca na ciklostilu, razmnoževati trosilne listke, in da bomo šolarjem ponudili sodelovanje na nagradnem kvizu (tako da bo izpolnil vprašalnik, za katerega bo moral odgovore poiskati na razstavi), bo razstava poskušala obiskovalce še dodatno angažirati.

Razstava hoče biti preizkus novih muzeoloških pristopov pri predstavitvi tematike NOB, ki naj odpravi doseđanje puščobnost in otrdelost in vrne vso pozornost muzealijam ter privabi čimveč obiskovalcev.

KURIVOPRODAJA

Telefon: (061) 441 582
Ljubljana, Letališka 1

vam v svojih poslovalnicah v Ljubljani Prodajni center Moste in poslovalnica v Šentvidu, Novem mestu in Reki nudi:

- gradbeni material,
- bogato izbiro izolacijskih materialov,
- material za vodovodne in električne instalacije,
- vse za centralno kurjavo in ogrevalne sisteme,
- električno in ročno orodje,
- raznovrsten tehnični material,
- barve, lake in
- agrotehnične pripomočke...

ČESTITAMO ZA OBČINSKI PRAZNIK

Vodno gospodarsko podjetje

hidrotehnik o. o.

Ljubljana, Slovenčeva 95

Organizacija združenega dela Vodnogospodarsko podjetje HIDROTEHNIK Ljubljana je podjetje posebnega družbenega pomena, ustanovljeno za opravljanje vseh vrst hidrotehničnih dejavnosti, ki jih uvrščamo v panogo vodno gospodarstvo.

Občanom Bežigrada čestitamo k občinskemu prazniku 24. juniju

Elektronabava p. o.

specializirano trgovsko
izvozno uvozno podjetje
z elektrotehničnim materialom

LJUBLJANA, Titova 40

tel.: 311 988, 311 322, 316 677, p. p. 40
telegram: Elektronabava Ljubljana
telex: 31 157, 31 626 YU ELNAB

Predstavnitva:

BEOGRAD, Ulica 7. jula br. 10, tel.: (011) 631 452
MARIBOR, Gregorčičeva 21/b, tel. (062) 29 251
NOVI SAD, Trg neznanog junaka bb/3, tel.: (021) 56 786
NOVO MESTO, Cesta herojev 10, tel.: (068) 24 400
RIJEKA, Nikola Cara br. 2, tel.: (051) 22 039
SARAJEVO, Leze Perere 18/b, tel.: (071) 532 182
ZAGREB, Ilica br. 13, tel.: (041) 424 801
CELJE, Mariborska 1, tel.: (063) 27 505

SOZD ASTRA
proizvodnja,
trgovina, storitve
Ljubljana

Proizvodne delovne organizacije:
- DO TOK, tovarna organskih kislin, Ilirska Bistrica
- DO IPI, industrija plastičnih izdelkov, Jesenice
- DO VITTOJEVAC, Vrnjci
- DO ASTRA STEKLARNA, Hrpeleja, Kozina
- DO ASTRA TVORNICA CEMENTA, Umag
- DO DORO, Izole
- DO ELEKTROINDUSTRJA RUL, Leskovec
- DO ASTRA KIP montažno industrijsko podjetje, Ljubljana
- DO ENGINEERING, Kranj
- DO ASTRA DUBRAVKA, Dubrovnik
- DO KIG, kovinska industrija Ig, Ig pri Ljubljani

Trgovinske delovne organizacije:
- DO ASTRA VELETRGOVINA, Ljubljana
- DO ASTRA BLAGOVNI CENTER, Ljubljana
- DO ASTRA ZUNANJA TRGOVINA, Ljubljana

Storitvene delovne organizacije:
- DO ASTRA ARS INŽENIRING, Ljubljana
- DO ASTRA ELEKTRONSKI CENTER, Ljubljana
- ASTRA INTERNA BANKA, Ljubljana

Delovne skupnosti:
- DELOVNA SKUPNOST SKUPNIH SLUŽB, Ljubljana

Čestitamo za občinski praznik!